

# REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr  
2066-07

meddelad i Stockholm den 17 maj 2010

## **KLAGANDE**

AA

Ombud: Advokat Staffan Wilow  
Advokatfirman af Petersens KB  
Box 7495  
103 92 Stockholm

## **MOTPART**

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i Stockholms kommun

Ombud: Stadsadvokat Eva Ahlholm  
Stadsledningskontoret  
Juridiska avdelningen  
Hantverkargatan 3 A  
105 35 Stockholm

## **ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE**

Kammarrätten i Stockholms dom den 21 mars 2007 i mål nr 964-07, se bilaga

## **SAKEN**

Bistånd enligt socialtjänstlagen

---

## **REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Regeringsrätten avslår överklagandet.

Regeringsrätten avslår yrkandet om rättshjälp.

Dok.Id 90585

**Postadress**  
Box 2293  
103 17 Stockholm

**Besöksadress**  
Wallingatan 2

**Telefon**  
08-561 676 00  
**E-post:** regeringsratten@dom.se

**Telefax**  
08-561 678 20

**Expeditionstid**  
måndag – fredag  
08:00-12:00  
13:00-16:30

**YRKANDEN M.M.**

AA yrkar att Regeringsrätten, med ändring av underinstansernas domar, ska undanröja stadsdelsnämndens beslut och fastställa hans rätt till försörjningsstöd för perioden april 2006 enligt sedvanlig normberäkning. Vidare yrkar han att rättshjälp ska beviljas och att han ska medges ersättning med 15 000 kr för sina kostnader i målet. Till stöd för sin talan anför han bl.a. följande. Syftet med det ideella skadeståndet är bl.a. att ge den skadelidande upprättelse för den kränkande behandling eller oförrätt som skadehandlingen utgör. Den skadelidande ska vidare genom skadeståndet ges möjlighet att förändra sin livssituation. Dessa syften tillgodoses inte för de ekonomiskt svagaste om de nekas försörjningsstöd eftersom de då inte kan använda skadeståndsersättningen på det sätt som lagstiftaren avsett. – Den omständigheten att han ännu inte genomgått någon ”kostsam behandling” innebär inte att han inte har behov härav eller att han inte kommer att göra det. Huruvida han har ekonomiska möjligheter att genomgå någon sådan behandling eller att på annat sätt förändra sin livssituation är emellertid helt avhängigt av om han tillerkänns försörjningsstöd eller inte.

*Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd* bestrider överklagandet och anför bl.a. följande. Av förarbetena till aktuell lagstiftning framgår tydligt att en kommun vid biståndsbedömning inte generellt får undanta tillgångar och inkomster med anledning av att de utgör ideellt skadestånd. Vid den individuella prövningen finns dock möjlighet att ta hänsyn till merkostnader som föranleds av långvariga och kostsamma behandlingar. Sådant hänsynstagande ska dock inte påverka bedömningen av inkomster och tillgångar utan kan endast beaktas vid prövning av kostnader. I målet blir sistnämnda fråga dock inte aktuell, eftersom det inte finns sådana kostnader att ta hänsyn till. Det finns vidare i socialtjänstlagen inte utrymme för att ta hänsyn utifrån spekulationer om eventuella framtida kostnader. Detta skulle strida mot kommunallagens bestämmelser om gynnande av enskild samt likställighetsprincipen. Det ska understrykas att det i förarbetena särskilt noteras att ömmande skäl i sig inte utgör något sakligt skäl för särbehandling.

Mål nr  
2066-07

*Socialstyrelsen* anser i inhämtat yttrande att det saknas förutsättningar för att undanta det ideella skadeståndet från biståndsbedömningen. Styrelsen anför bl.a. följande. – Fråga är om försäkringsersättning avseende ideell skada. En jämförelse med skadeståndsrätten ger vid handen att sådan ersättning för personskador och kränkningar av den personliga integriteten ska kunna användas till det som den skadelidande själv bestämmer om. I den lagtext som styr hanteringen av ekonomiskt bistånd lämnas inget utrymme för att undanta vissa slags inkomster när det gäller att bedöma den enskildes egen försörjningsförmåga. Tvärtom är lagtexten utformad så att försörjningsförmågan bör bedömas med utgångspunkt i samtliga de inkomster och andra tillgångar den enskilde kan ha och som kan ge försörjningsförmåga. En sådan strikt tolkning vinner stöd också av att lagstiftaren i förarbetena uttryckligen valt att värna det ekonomiska biståndets konstruktion och då funnit att det inte varit möjligt att generellt skydda vissa tillgångar mot att beaktas vid nu aktuell bedömning. Visserligen finns ett resonemang som skulle kunna uppfattas så att lagstiftaren avsett att lämna ett visst utrymme för att särbehandla vissa slags inkomster eller tillgångar. Som exempel anges att en enskild som fått ideellt skadestånd kan ha behov av kostsamma och långvariga behandlingar och att detta rimligtvis bör beaktas vid biståndsprövningen. Det finns inte något utrymme för att undanta aktuell ersättning från biståndsbedömningen. Exemplet med behandlingar kan dock vara relevant ur en annan aspekt, nämligen i vilken omfattning den enskildes kostnader av sådant slag ska kunna beaktas vid biståndsprövningen. – Det framgår inte av utredningen i målet att AA genomgår någon rehabilitering. Inte heller framgår om han har behov av några långvariga och kostsamma behandlingar till följd av sin olycka och som skulle ha betydelse vad avser i sammanhanget beaktansvärda kostnader.

*Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anför i inhämtat yttrande bl.a. följande. Av biståndsbestämmelsens ordalydelse framgår att rätten till bistånd alltid förutsätter att den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt. I förarbetena framhålls biståndets funktion som samhällets yttersta skyddsnät och att systemets legitimitet bl.a. vilar på huvudprincipen att alla tillgångar ska avräknas i samband med bedömning av behovet av ekonomiskt bistånd. Inkomster som aldrig ska beaktas är specifikt angivna i lag.

Det kan härvid konstateras att frågan om ideellt skadestånd vid flera tillfällen varit föremål för överväganden utan att detta lett till förändringar i lagstiftningen. Mot bakgrund härav bör ersättningar, utan uttryckligt lagstöd, i princip endast undantas vid beräkningen i de fall de utgör kompensation för särskilda merkostnader eller ekonomiska förluster av annat slag än inkomstförlust. Som exempel kan nämnas merkostnader till följd av funktionshinder samt försäkringsersättningar som den enskilde får för att ersätta t.ex. viss stulen egendom. I linje härmed bör ideellt skadestånd, vid bedömning av rätt till ekonomiskt bistånd, i princip endast undantas i de fall det finns skäl att anta att ersättningen kommer att behöva tas i anspråk för att täcka kostnader för t.ex. rehabilitering som den enskilde har behov av till följd av den fysiska eller psykiska skada han eller hon åsamkats. – Såvitt framgår av handlingarna hade AA vid tiden för nämndens beslut inte haft behov av att ta ersättningen i anspråk för att täcka kostnader för t.ex. rehabilitering med koppling till de skador han ådragit sig vid olyckan. Det finns inte heller något övrigt underlag i målet som ger stöd för antagandet att han framgent skulle behöva vidkännas sådana kostnader. Stadsdelsnämnden kan vid dessa förhållanden inte åläggas att bortse från hans tillgångar i form av ersättning för ideell skada.

AA bestrider Socialstyrelsens och SKL:s tolkning av lagstiftningens förarbeten. Den ersättning han fått kompenserar för en förlorad kroppsdel och andra fysiska nedsättningar. Den försätter honom inte i ett bättre läge som ska menligt påverka hans rätt jämfört med om han hade varit oskadad.

### **SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE**

Enligt 4 kap. 1 § första stycket socialtjänstlagen (2001:453) har den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Av tredje stycket framgår att den enskilde genom biståndet ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå samt att biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

I propositionen till ny socialtjänstlag m.m. (prop. 2000/01:80) diskuterades frågan om en person som har fått ett ideellt skadestånd ska behöva använda detta till sin försörjning. Regeringen anförde bl.a. följande (s. 94 f.). Frågeställningen måste ses mot bakgrund av socialbidragets funktion som det yttersta skydds nätet för människors försörjning. De flesta människor försöker med egen kraft lösa sina ekonomiska problem och först när inga andra möjligheter står till buds till försörjning kan socialbidrag komma i fråga. För att principen för socialbidrag ska kunna upprätthållas gentemot dem som gör sitt yttersta för att klara sin försörjning kan det inte vara rimligt att tillgångar inte avräknas i sedvanlig utsträckning vid prövningen. Utan att i grunden göra om socialbidragets konstruktion är det därför inte möjligt att generellt skydda vissa tillgångar mot att beaktas vid prövning av rätt till ekonomiskt bistånd. I sammanhanget kan även nämnas att kommunerna enligt kommunallagen (1991:900) har att behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat (likställighetsprincipen). Ömmande skäl utgör i sig inte något sakligt skäl för särbehandling. – Det måste dock samtidigt betonas att en individuell bedömning alltid måste göras i varje enskilt fall. Ibland kan det därför vara rimligt att det individuella synsättet vidgas eftersom förutsättningarna avviker från det som normalt förekommer vid socialbidrags- hantering. Ett sådant exempel kan vara en enskild som har fått ett ideellt skadestånd på grund av att han eller hon har varit utsatt för ett brott av något slag och t.ex. kan ha behov av långvariga och kostsamma behandlingar. Detta bör då rimligtvis beaktas vid biståndsbedömningen.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Det kan i och för sig anföras argument för att ett skadestånd för ideell skada eller en försäkringsersättning av det slag som AA erhållit inte ska behöva användas för den grundläggande försörjningen. Mot bakgrund av lagtextens utformning finner Regeringsrätten det dock inte möjligt att bortse från en sådan tillgång vid prövning av rätten till försörjningsstöd. Endast medel för att täcka klart förutsebara kostnader till följd av skadan synes kunna undantas vid denna bedömning. Detta hindrar inte att en kommun, med stöd av 4 kap. 2 §

Mål nr  
2066-07

socialtjänstlagen, kan ge bistånd även då rätt till bistånd inte föreligger enligt 4 kap. 1 § samma lag när det finns skäl för det.

AA har inte redovisat några kostnader som kan beaktas vid bedömningen av hans rätt till bistånd. Hans överklagande kan därför inte bifallas.

Regeringsrätten finner inte att angelägenhetens art och omständigheterna i målet är sådana att det finns skäl för rättshjälp.

Susanne Billum

Karin Almgren

Peter Kindlund

Henrik Jermsten

Olle Stenman

Ingela Hofvander

Föredragande regeringsrätts-  
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-04-21